

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตย

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมเรื่อง ขอให้ยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตย ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน และ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ทั้งนี้เนื่องจากพรรคไทยธรรมาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ กล่าวคือ ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ได้มีการลงมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๒ และข้อ ๒๔ นั้น พรรคมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๒ (๓) ที่ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมต้องเป็นสมาชิกของพรรคที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรคและมืองค์ประชุมไม่ครบตามจำนวนที่ข้อบังคับของพรรคข้อ ๓๓ กำหนดไว้คือไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคก็ไม่ปรากฏหลักฐานเอกสารว่าได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๑ อันเป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๗ มาตรา ๓๓ ซึ่งมาตรา ๒๐ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนด “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง ...” ด้วยเหตุผลดังกล่าวนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบกับมาตรา ๖๕ วรรคสอง ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคไทยธรรมาธิปไตยชี้แจง ซึ่งนายประทีป ธรรมอนันต์ หัวหน้าพรรคไทยธรรมาธิปไตย มีหนังสือลงวันที่ ๗ และวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยได้จัดส่งหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔

ที่ประชุมใหญ่ได้ประชุมตามวาระที่ ๓ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับพรรค ฯ โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับพรรคในส่วนของการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๓ ข้อ คือ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๒ และข้อ ๒๔ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้นำเอกสารที่ไม่ใช่เอกสารที่พรรคจัดส่งให้มาเป็นเอกสารประกอบคำร้องนี้ อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือถึงพรรคไทยธรรมาธิปไตยว่า การประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าวมีเอกสารไม่ครบถ้วนถูกต้อง และให้พรรคจัดส่งเอกสารเพิ่มเติม ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมือง มิได้มีการตรวจสอบเอกสารให้ละเอียด ครบถ้วนก่อน มีการจัดเรียงเอกสารที่สับสน และอ้างว่าพรรคไทยธรรมาธิปไตยมิได้จัดส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และไม่ได้จัดส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติเชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่ จึงเป็นการกล่าวอ้างเลื่อนลอย ในส่วนกรณีสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตยจำนวน ๕๑ รายนั้นเป็นสมาชิกพรรคทุกคน แต่สำนักกิจการพรรคการเมืองได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าเป็นสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตยเพียง ๑๑ ราย เนื่องจากเอกสารใบสมัครสมาชิกพรรคนั้น บางรายได้กรอกรายละเอียดในใบสมัครด้วยตนเอง บางรายให้บุคคลอื่นกรอกให้ทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวพรรคไทยธรรมาธิปไตยมิได้จัดทำเอกสารเท็จต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองและมิได้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ และ มาตรา ๒๖

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคน ทำการแทนก็ได้”

มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

จากกรณีคำร้องดังกล่าว พรรคไทยธรรมาธิปไตย มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตยข้อเท็จจริงปรากฏตามคำร้องว่า พรรคไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๒ (๓) ข้อ ๓๓ และข้อ ๓๑ คือ

พรรคไทยธรรมาธิปไตย ไม่ได้ดำเนินการตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๒ (๓) ที่ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญต้องประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๖ กำหนดให้คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ของพรรคต้องแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกทราบโดยให้ระบุ วัน เวลา และสถานที่ และระเบียบวาระการประชุม ... แต่จากคำชี้แจงของพรรคไทยธรรมาธิปไตยนั้น พรรคใช้วิธีบอกกล่าวด้วยวาจาต่อๆ กัน โดยมีได้แสดงเอกสารและไม่มีแจกหนังสือเชิญตามรายชื่อ เนื่องจากนายทะเบียนได้เรียกรายชื่อผู้ที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค แต่พรรคก็มีได้ส่ง จึงเป็นการที่พรรคไทยธรรมาธิปไตยไม่ดำเนินการตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๖ และข้อ ๓๒ (๓) และไม่ถือเป็นการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ

จึงฟังได้ว่าพรรคไทยธรรมาธิปไตย มีการเชิญประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๕ โดยมีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๒ (๓) คือ เป็นการประชุมใหญ่ของพรรคที่ประกอบด้วยบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกตามมาตรา ๒๖ ดังนั้นจึงเป็นการประชุมใหญ่ของพรรคที่ไม่ครบองค์ประชุมจำนวนหนึ่งร้อยคน ตามข้อบังคับของพรรคไทยธรรมาธิปไตย ข้อ ๓๓

พิจารณาจากคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง คำชี้แจงหัวหน้าพรรคไทยธรรมาธิปไตย และพยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วเห็นว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ กรณีจึงมีเหตุที่สั่งยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ